

Rysskredit

Den miljardkredit som Ryssland fick av Sverige genom 1946 års avtal beräknas bli utnyttjad till omkring 540 miljoner. Varje enskild post skall återbetalas femton år efter det ryssarna tog den i anspråk. Trots att krediten väsentligen uttagits under senare delen av den sexåriga avtalsperioden, kan man redan nu slå fast att den svenska staten på grund av inflationen i Sverige kommer att göra betydande förluster genom avtalet, eftersom ryssarna får betala i deprecierade valutor. Den 31 december 1950, när den s. k. engångsinflationen just hade börjat, var leveranserna uppe i ett värde av 185 miljoner kr.; av denna summa har således redan nu genom penningvärdets fall ungefär en femtedel, alltså mellan 35 och 40 miljoner, förlorats. I det hela måste Sveriges direkta förluster enligt nu gällande penningvärde uppgå till allra minst 50 miljoner, en tiondel av den utnyttjade krediten. Om penningvärdet sjunker blott i tillnärmelsevis samma takt som under senare år, kommer ryssarna att för varor på över 500 miljoner få betala endast ett par hundra miljoner då återbetalningen äntligen skall ske. Härtill kommer att räntevillkoren är ytterst förmånliga för ryssarna. De tre första åren är räntefria, och sedan betalas 3 proc.; den genomsnittliga effektiva räntan blir sålunda $2\frac{3}{8}$ proc., medan den svenska staten själv vid inlåning i regel betalar $3\frac{1}{2}$ proc.

Ryssavtalet rekommenderades år 1946 av hr Myrdal som en hjälp för den svenska exporten vid den katastrofala kris som påstods vara att vänta i Amerika; i själva verket har någon

kris i USA inte kommit, och avtalet har bl. a. lett till ökade svårigheter för Sverige då det gällt att importera från Amerika. Vid samma tidpunkt tillstyrkte hr Undén avtalet som en garanti för goda förbindelser med Ryssland — hur den profetian utfallit är det överflödigt att orda om. Detta är blott en detalj i den regeringspolitik som man inför valen har djärvheten att prisa såsom skicklig och framsynt.

Florence Nightingale misshandlad

I SVENSK översättning presenteras Cecil Woodham-Smiths biografi *Florence Nightingale* (Forum, pris 18:50). Även om mycket i boken innehåll är fängslande frapperas läsaren i första rummet av det ryckiga, stundom förvirrade och oförståeliga i framställningen; då man läst vackra lovord om originalet blir man förvånad över skildringens brister. Gåtans lösning är emellertid inte svår. Det engelska originalet, som utkom år 1950, omfattar nära 600 sidor. Sedermera har en förkortad amerikansk upplaga utgivits; denna har tyvärr icke varit mig tillgänglig, då den inte finns i svenska bibliotek eller boklädor och inte heller kunnat framskaffas av förlaget. Den svenska upplagan

bygger på den amerikanska, men innebär enligt förlagets vid frågan lämnade uppgift en förkortning av denna på omkring 100 sidor. Det är alltså ett två gånger starkt förkortat verk som nu publiceras på svenska; den svenska volymen omfattar mindre än $\frac{2}{3}$ av den engelska. Mest anmärkningsvärt är att detta förhållande inte på något sätt antydes i den svenska publikationen.

Genom förkortningarna har den svenska boken till stor del blivit onjubar. Att i detalj påvisa vilka oklarheter och underligheter som uppstått genom förfarandet kan inte komma i fråga. På sida efter sida irriteras man av luckor och brister i framställningen. Här blott några få exempel.

Det tjuguförsta kapitlet börjar med ett omnämnande av Gladstones maktillträde år 1868. Här framställes Gladstone uteslutande i osympatisk dager, och man får

ett allmänt intryck av det dåliga förhållandet mellan honom och Florence Nightingale. I den engelska upplagan ges en långt mera utförlig och mera rättvisande karaktäristik av Gladstone, och i det följande omtalas gång efter annan den sympati som uppstod mellan Gladstone och miss Nightingale, en sympati som rent av ledde till att miss Nightingale blev anhängare av det liberala partiet — inte ett ord härom i den svenska boken. I den engelska upplagan fortsätter det nämnda kapitlet med en bred framställning av miss Nightingales förhållande till ledande personer inom den indiska förvaltningen, bland andra guvernören i Madras, lord Napier, och överbefälhavaren i Indien, lord Napier av Magdala. Den svenska texten är så sammandragen att läsaren blir förvirrad; efter den förstnämnde lord Napier inträder plötsligt den andre utan den presentation (utan ens den angivning av hela namnet) som finns i den engelska boken och som är oundgängligen nödvändig. Gång efter annan är på liknande sätt en person så knappt berörd i den svenska förkortningen att den icke insatte läsaren måste bli helt desorienterad (gott exempel miss Martineau). — I den engelska upplagan förekommer en intressant och ingående framställning av miss Nightingale som mystiker. I den svenska upplagan kommer två rader av den engelska framställningen, och därefter göres utan att man ens genom ett nytt stycke markerar avståndet ett hopp på två sidor; anknytningen sker genom en sats som på detta sätt blir meningslös eller orimlig. — Avsnittet om miss Nightingales "Suggestions for Thought" har sammandragits så att resultatet blir både svärbegripligt och oriktigt. Ibland vet man inte om man har att göra med en valhänt förkortning eller en slarvig översättning. — Det adertonde kapitlet inledes med påståendet att miss Nightingale fylldes av hopplöshet då hon skulle påbörja ett stort arbete; i själva verket står det i det engelska originalet att författaren känner sig hopplös, miss Nightingale gjorde det aldrig. Även grova översättningsfel förekommer, trots översättarens berömmelse. Så t. ex. översätts "intelligent artisans" med "intelligensarbetare", och man möter en sats som denna "Miss Nightingale förmäddes att... men hon vägrade" på grund av att orden "was pressed" har översatts med "förmäddes". Sådan boken nu föreligger är den nästan alltigenom misslyckad, varmed intet ont är sagt om det engelska originalet.

HERBERT TINGSTEN

D • N

18/9 1952

Regeringen och folkviljan

Trots att årets valstrid i så hög grad kretsar kring besvärliga ekonomiska frågor, måste många inför den kända ett behov av att kunna ta ställning i sak, att inte begränsas till ett val vart fjärde år mellan skilda politiska partier. I nästan varje fråga, från utrikespolitiken till speciella sociala spörsmål, kan man utgå från att särmeningar finns inom alla partier, att dessa särmeningar inte kommer tydligt fram vid valen och att röstning i sak därför skulle ge bättre besked om folkviljan. Och i en rad fall kan man vara övertygad om att en röstning i sak, en folkomröstning, skulle ge andra utslag än representationens beslut. Vem tvivlar exempelvis på att direktiv från folkets sida skulle ha framtvungit höjning av de sociala förmånerna i relation till prisläget och ha hindrat en stegring av livsmedelspriserna i vida snabbare takt än inflationen? I regel skulle utan tvivel redan existensen av en möjlighet till folkomröstning ha varit tillräcklig för att förmå regeringen och riksdagsmajoriteten att böja sig för en uppfattning som man vet är förhärskande inom folket.

Men regeringen, eller rättare socialdemokratin — som då det inte gäller att ge särskilda förmåner åt vissa jordbrukargrupper är helt bestämmande — vägrar att gå med på den reform som står inskriven i partiets program och enligt säkra vittnesbörd önskas av ett väldigt flertal bland väljarna inom alla partier. Varför denna fruktan för folkviljan, denna motvilja mot att utsträcka demokratin? För att motivera sin negativism framdrar partiets ledande män i riksdag och press de mest befängda argument. Till de senaste, och mest befängda, hör tanken att folkomröstningen skulle bli ett redskap i de förmögna tjänst; tidskriften Frihet skriver att folkomröstningen skulle ge "härliga tider" åt "de stora penninghusen". Hela resonemang om kapitalistiskt inflytande är i Sverige grundfalskt; var och en vet att den social-

demokratiska propagandan hos oss har den starkaste ekonomiska bakgrund och att de andra partierna inte styrs eller finansieras av ett fåtal rika. Lika klart är att folkomröstningar i detta hänseende är likställda med valen; skillnaden är att vid en folkomröstning väljarna klart kan säga vad de vill i en bestämd fråga, medan valen tvingar dem att ge ett oklart uttryck åt sina åsikter.

Nej, det är rädslan för folkomröstningen just som ett utslag av folkviljan som driver de styrande till denna konservatism. Man vill att organisationerna skall behålla sitt järngrepp över de anslutna, man fruktar att folkomröstningen skall bli ett medel till frigörelse ur detta grepp. Att folket i traditionella och av organisationerna bevakade fällor skall inregistrera sin partitillhörighet vart fjärde år, det är ses tillräckligt; självständiga ställningstaganden skulle bryta den politiska byråkratin

välde, och just därför vill man stanna vid det gamla.

Att denna avvisande hållning så starkt framträder vid årets val har sina särskilda orsaker. Valreformen är avsedd att ge det största partiet ett antal gratismandat; dessa gratismandat skulle förlora det mesta av sitt värde om folkmajoriteten kunde slå sönder ett riksdagsbeslut. Genom denna valreform i förening med konservatism i folkomröstningsfrågan ställer sig regeringen på en rad punkter över folkviljan. De styrande är medvetna om att majoritet bland folket inte skulle kunna uppstå för dessa knep i vallagen. De vet att folket önskar en rättfärdig valordning kombinerad med folkomröstning — inte

en orättfärdig valordning utan folkomröstning.

På en annan lika väsentlig punkt står styrelsen mot folket. Folkets stora flertal önskar en demokratisk samregering, som skall bygga på uppgörelser mellan alla partier, som skall vara en garanti mot både minoritetsvälde och ett ohämmat majoritetsvälde, som skall föra in grundsatsen om samverkan inom det statsorgan som i våra dagar är det ojämförligt viktigaste. Socialdemokratin säger nej, den vill styra ensam eller under allians med tillfälligt lejda medhjälpare, den vill inte — trots samförståndet i de stora frågorna — etablera samverkan mellan alla demokrater.

Årets val ger en möjlighet att driva på för att få en ändring i allt detta. För att få partibyråkratins makt begränsad, för att göra den enskilde medborgaren till en mera självständig kraft i politiken, för att framkalla samarbete i regeringen under folkets kontroll.